

Dabas aizsardzības pārvalde

Baznīcas iela 7, Sigulda, LV-2150, tālr. 67509545, e-pasts: pasts@daba.gov.lv, www.daba.gov.lv

Siguldā

13.12.2024. Nr. 4.9/8351/2024-N
Uz 02.12.2024. Nr. 01VD00-17/2035

Akciju sabiedrībai "Latvenergo"

Reģ. Nr. 40003032949

info@latvenergo.lv

kristine.eglite@latvenergo.lv

Zināšanai

Vides pārraudzības valsts birojam

Nosūtīšanai e-adresē

Valsts vides dienestam

Nosūtīšanai e-adresē

*Par konsultācijām sākotnējam ietekmes
uz vidi izvērtējumam Riebiņi VES parkam*

Dabas aizsardzības pārvalde (turpmāk – Pārvalde) 2024. gada 2.decembrī ir saņēmusi akciju sabiedrības "Latvenergo", reģistrācijas Nr. 40003032949 (turpmāk – Ierosinātājs) vēstuli Nr. 01VD00-17/2035, kurā tiek sniegta informācija, ka Ierosinātājs ir uzsācis gatavot dokumentāciju sākotnējam ietekmes uz vidi izvērtējumam (turpmāk -IVSI) vēja elektrostaciju (turpmāk - VES) parkam "Riebiņi", atbilstoši "*Enerģētiskās drošības un neatkarības veicināšanai nepieciešamās atvieglotās energoapgādes būvju būvniecības kārtības*" likumam. Vienlaicīgi tiek informēts, ka 2024. gada 10. oktobrī piešķirusi prioritārā investīciju projekta jeb zaļā koridora statusu. Atbilstoši "*Inovātikas uzņēmējdarbības un prioritāro projektu atbalsta likumam*", projekts jāizvērtē prioritārā kārtībā un termiņā. Vēstulē Pārvaldei tiek lūgts sniegt konsultācijas IVSI VES "Riebiņi".

Pārvalde ir iepazinusies ar vēstulē ietvertu informāciju un atbilstoši dabas datu pārvaldības sistēmā Ozols (turpmāk – DDPS Ozols) pieejamajai informācijai veikusi izvērtēšanu un sniedz sekojošu viedokli:

- [1] Saskaņā ar spēkā esošo Riebiņu novada teritorijas plānojumu 2012.-2024.gadam (turpmāk – Riebiņi TP) grafisko daļu VES Būvniecība plānota Mežu (M) un Lauku zemju (L) teritorijās. Saskaņā ar TP teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem (turpmāk – TIAN) Lauku teritorijā VES norādīta kā papildizmantošanas veids¹, Meža teritorijā VES norādīta kā pamatizmantošanas veids². VES izbūve veicama saskaņā ar Riebiņi TP 2.15.5. punktu "*Vēja elektrostaciju un citu alternatīvo energoapgādes objektu izvietojumam*". Pārvalde norāda, ka pašlaik tiek izstrādāts Preiļu novada teritorijas plānojums un ņemot vērā faktu, ja līdz VES būvprojekta izstrādes uzsākšanai tiek pieņemts Preiļu novada teritorijas plānojums Riebiņu novada TP zaudē savu spēku, tad nepieciešams ievērot spēkā esoša teritorijas plānojuma prasības.

^{1 2} Riebiņu novada teritorijas plānojuma 2012.-2024.gadam II daļa TIAN <https://www.preili.lv/lv/media/738/download?attachment>

[2] Iepazīstoties ar iesūtīto Ierosinātāja informāciju par plānotā VES "Riebiņi" būvniecību (turpmāk tekstā -Paredzētā darbība) tiek secināts, ka sākotnējā scenārijā kopumā tika plānota 38 VES turbīnu izbūve. Pēc sākotnējā VES parka izvērtējuma, kurā ņemti vērā apsvērumi par iespējamo ietekmi gan uz ornitofaunu, gan citu grupu retajām un aizsargājamajām sugām, kā arī uz ES nozīmes un Latvijā aizsargājamajiem biotopiem veikta VES turbīnu skaita samazināšana un to novietojuma maiņa. Sākotnēji plānotais VES turbīnu skaits tika samazināts un Paredzētās darbības ietvaros plānots uzbūvēt 11 modernas lieljaudas vēja elektrostacijas ar potenciālo vienas elektrostacijas jaudu līdz 8 MW. Plānotais kopējais maksimālais augstums paredzams 285 m, maksimālais gondolas augstums 199 m. Turbīnu uzstādīšana plānota uz platformām. Viena apbūves laukuma lielums plānots aptuveni 1 ha platībā. Paredzēta platformu nosusināšana. Nosusināšanas paņēmieni un parametri būs atkarīgi no konkrētās VES vietas gruntsūdens līmeņa.

Norādītas plānoto pievedceļu un pazemes elektropārvades līniju (kabeļu) trases, iespējamā apakšstacijas izbūves vieta un tās savienojums ar esošo augstsprieguma elektrolīniju. Piebraukšanai pie VES iespēju robežas tiks izmantoti esošie ceļi, kā arī plānots ierīkot jaunus ceļus, lai būtu iespējams veikt būvdarbus un nodrošināt VES ekspluatāciju. Atbilstoši VES ražotāju noteiktajām prasībām, visiem pievedceļiem ir jābūt 5-6 m platiem.

Saražotās elektroenerģijas nodošanai kopējā elektropārvades tīklā, ir paredzēts uzbūvēt jaunas elektropārvades kabeļu līnijas. Kabeļu līnijas platums kopā ar aizsargjoslu ir 4 m. VES parka saražoto elektroenerģiju paredzēts nodot kopējā elektropārvades tīklā.

Kopējā atmežojamo teritoriju platība ir 4.13 ha, tajās ietilpst mežaudzes, kas aizņem 1.61 ha, izcirtumi – 0.61 ha, zāļu purvi – 0,65 ha, pārejas purvi – 1.23 ha, pārplūstoši klajumi – 0.03 ha. Pēc vecuma grupām 0,72 ha aizņem pieaugušas audzes, briestaudzes – 0.44 ha, vidēja vecuma audzes – 0.24 ha, jaunaudzes – 0.20 ha, pāraugušas audzes – 0.01 ha un 2.52 ha aizņem platības bez audzes. Pēc augšanas apstākļu tipa damakšņi aizņem 0.78 ha, niedrāji – 0.37 ha, vēri – 0.41 ha, slapjie vēri – 0.40 ha, šaurlapju kūdreni – 0.2 ha, platlapju āreņi – 0.04 ha, slapjie damakšņi – 0.01 ha. Atmežojamās platības neskar teritorijas, kas kvalificējas kā ES nozīmes biotopi.

[3] Atbilstoši DDPS "Ozols" pieejamai informācijai, zemes vienībās, kurās tiek plānota VES parka būvniecība, ir reģistrēti vairāki ES nozīmes mežu, purvu, kā arī zālāju biotopi. Sertificēta sugu un biotopu jomas eksperte Dana Krasnopoļska, DAP eksperta sertifikāta Nr. 96, veica Paredzētās darbības teritorijas izpēti, tās ietvaros tika apsekoti visi DDPS "Ozols" reģistrētie ES nozīmes biotopu poligoni, kas ietilpst tiešās izpētes teritorijā ietilpstošajās zemes vienībās. Novērtēta apsekotās teritorijas atbilstība ES nozīmes biotopiem saskaņā ar Eiropas Savienības nozīmes biotopu noteikšanas metodiku (Auniņš, 2013) un precizētai biotopu noteikšanas metodikai (<https://www.daba.gov.lv/lv/biotopu-kartesanu-metodikas>), Latvijas īpaši aizsargājamo biotopu veidiem (Ministru kabineta noteikumi Nr. 350 „*Par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu*”) un īpaši aizsargājamo sugu atradnes (Ministru kabineta noteikumi Nr. 396 „*Par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu*”). Plānotās darbības ietekmes novērtēšanai veikti apsekojumi gan tiešās izpētes teritorijas ietilpstošajās zemes vienībās, kurās tika plānots uzbūvēt vēja stacijas un ar vēja parku saistītie infrastruktūras objekti, gan arī teritorijas, kuras varētu tikt potenciāli ietekmētas VES izbūves un ekspluatācijas laikā. Ņemot vērā, ka turbīnu izvietojuma vietas ir provizoriskas, kā primārās iespējamās būvniecības ietekmes uz ES nozīmes mežu, purvu un zālāju biotopiem izpētes teritorija tiek definēta 400 zona ap katru turbīnu.

Eksperte atzinumā rekomendē mainīt kabeļtrases novietojumu un to plānot ārpus Biotopa 6210 poligona (poligona Nr. 19AI859_414). Biotops 6210 atrodas uz reljefa pacēlumiem, teritorija ir sausa, tādējādi kabeļtrases izbūve ārpus Biotopa 6210 poligona neradīs hidroloģijas izmaiņas biotopā. Tāpat Eksperte atzinumā norāda, ka “*Gadījumā, ja*

infrastruktūras atvirzīšana no ES nozīmes zālāja biotopa nav iespējama, lai mazinātu kabeļtrases izbūves ietekmi ilgtermiņā, pirms rakšanas darbu veikšanas, ES nozīmes biotopa teritorijā plānotajā kabeļtrases vietā noņemama velēna, kas pēc rakšanas darbu pabeigšanas novietojama atpakaļ”.

Pārvaldes ieskatā šajā gadījumā samērīgāks ietekmes mazinošais pasākums būtu horizontālās urbšanas jeb caurdures metode, jo Biotopā 6210 velēna (sausākās vietās, kur augājs nereti izdeg ilgākos sausuma periodos vai ļoti stāvās nogāzēs) var būt skraja, nesaslēgta vai traucēta³, tādēļ pastāv risks, ka nebūs iespējams saudzīgi noņemt velēnu, kuru pēc rakšanas darbu pabeigšanas jānovieto arī atpakaļ.

Kā potenciālu apdraudējums Eksperte atzinumā norāda arī Biotopa 6210 izbroukšanu, tādēļ nav pieļaujama būvtechnikas un materiālu novietošana biotopa poligona robežās.

VES infrastruktūras transportēšanas maršruta ceļmalā konstatēts viens potenciālais dižkoks: ozols (ID 1135669). Pārvalde piekrīt Eksperta atzinumā norādītajiem ietekmes mazināšanas pasākumiem, ka ir jāparedz VES konstrukciju transportēšana, netraumējot un neiznīcinot potenciālo dižkoku.

Pārvalde norāda, ka lai arī potenciālais dižkoks nav sasniedzis Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumu Nr.264 “*Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi*” 2. pielikumā noteikto apkārtmēru (4,0 m) un nav uzskatāms par valsts nozīmes aizsargājamo koku jeb dižkoku, tomēr tam ir potenciāls sasniegt dižkoka apkārtmērus nākotnē, tādēļ Pārvaldes ieskatā ir jāsauglabā potenciālais dižkoks un arī ainaviski vērtīgie koki, kuri atrodas potenciālā dižkoka tuvumā, bet neatbilst potenciālā dižkoka vai dižkoka statusam. Kabeļtrasi kokiem pieguļošajā posmā ir jāpārplāno otrpus ceļam vai zem ceļa un nav pieļaujams veikt darbības, kas var negatīvi ietekmēt koku augšanu un dabisko attīstību, aizliegts novietot lietas (piemēram, būvmateriālus vai būvtechniku), kas aizsedz skatu uz kokiem, ierobežo piekļuvi tiem vai mazina to estētisko vērtību, aizliegts mainīt vides apstākļus – ūdens režīmu un koka barošanās režīmu, kā arī aizliegts iznīcināt dabisko zemesdzi. Pārvalde norāda, ka minētais jāņem vērā, arī gadījumā, ja tiks veikta ceļa rekonstrukcija.

- [4] VES plānotā darbības teritorija neatrodas nevienā īpaši aizsargājamā dabas teritorijā. Tuvākā Natura2000 teritorija ir aizsargājamo ainavu apvidus “Kaučers” (turpmāk tekstā- AAA Kaučers), kurš atrodas aptuveni 2.5 km attālumā. Tuvākais mikroliegums atrodas aptuveni 4.3 km attālumā. Tuvākie dižkoki atrodas 430 m un 440 m attālumā. Viens potenciālais dižkoks atrodas paredzētas darbības tiešā tuvumā.

Tā kā plānotā VES teritorija atrodas AAA Kaučers tiešā tuvumā, Pārvalde informē, ka aizsargājamo ainavu apvidus ir teritorija, kas izceļas ar savdabīgu vai daudzveidīgu ainavu. Tās mērķis ir aizsargāt un saglabāt raksturīgo ainavu un tos ainavas elementus, kas ir būtiski aizsargājamo sugu un biotopu ekoloģisko funkciju nodrošināšanai, Latvijai raksturīgajai kultūrvidei un ainavas daudzveidībai, kā arī nodrošināt sabiedrības atpūtai un tūrismam piemērotas vides saglabāšanu un dabu saudzējošu apsaimniekošanu (Likuma “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 8. pants). Atbilstoši Latvijas ainavu atlantam (https://experience.arcgis.com/experience/6c0b5c1cfaaa4bffb3c44b79158cd93c/page/Ainavas-kart%C4%93s/?views=Ainavu-are%C4%81li#data_s=id%3AdataSource_9-190c0dd000a-layer-30-190c5aa83a7-layer-106%3A132) VES Paredzētā darbība iekļauta Kaučera - Aizkalnes - Ārdavas agrārā mozaikainavas areālā. Tas ir ar zemāku jutīgumu pret VES attīstību no ietekmes uz ainavu viedokļa (https://drive.google.com/file/d/1y0lhsekHnIVr_xIpL_3KW-GXZPUuWdJf/view), bet

³ 6210 Sausi zālāji kaļķainās augsnes. Auniņš A. (red.), 2013. Eiropas Savienības aizsargājamie biotopi Latvijā. Noteikšanas rokasgrāmata. 2. precizēts izdevums. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Rīga, 360 lpp

neskatoties uz to, būtiski ir izvērtēt šī VES ietekmi uz Natura 2000 teritoriju, kas veidota ainavas aizsardzībai.

Pārvalde iesaka IVSI ietvaros piesaistīt ainavu ekspertu un veikt VES Paredzētās darbības ainavu vērtēšanu no likumiskā aspekta attiecībā uz AAA Kaučers ainavas aizsardzību un ainaviski vērtīgo teritoriju skaršanu, vērtējot tās vizuālo ietekmi, vērtējot gan plānošanas dokumentos nominētās vērtīgās skatu zonas, gan apsekošanas gaitā fiksējot ainaviski estētiskos skatu punktus, vērtējot fotomontāžas un plānotās darbības vizuālo ietekmi kopumā, lai varētu modelēt VES iekļaušanos konkrētajā ainavvidē.

- [5] Saskaņā ar sertificētā zīdītāju – siskpārņu eksperta Gunāra Pētersona atzinumu “*Par plānotā vēja parka “Preiļi” un tā saistītās infrastruktūras Preiļu novada Riebiņu, Silajāņu un Rušonas pagastā potenciālo ietekmi uz siskpārņiem*” (turpmāk – Siskpārņu atzinums) projekta sākuma stadijā VES parkā “Riebiņi” tika plānots izvietot 38 VES turbīnas, vēlāk sezonas vidū, kad jau bija uzsākts siskpārņu monitorings, turbīnu skaits samazināts līdz 14 VES stacijām. Vēja parka kopējā teritorija samazinājusies vairāk kā trīs reizes – no 18,5 km² līdz aptuveni 5 km², kas no siskpārņu aizsardzības viedokļa vērtējams pozitīvi, jo samazinās kopējās VES parka negatīvās ietekmes platība. Tomēr 11 no 14 Siskpārņu atzinumā norādītajām VES turbīnām atrodas mežmalās, kur parasti siskpārņu aktivitāte ir augstāka nekā atklātā ainavā. Savukārt viena VES turbīna plānota 30 m attālumā no liela dīķa, atklātā vietā. Siskpārņu atzinumā norādīts, ka šādā biotopā siskpārņu uzskaites netika veiktas, tomēr dīķa tuvumā sagaidāma daudz lielāka siskpārņu koncentrēšanās nakts laikā, nekā no ūdeņiem attālās teritorijā, līdz ar to VES turbīna Nr. 09 ir jāplāno vismaz 100 m attālumā no ūdenstilpes. Pārvalde iepazīstoties ar plānoto VES parka “Riebiņi” infrastruktūru secina, ka Siskpārņu atzinumā norādītā VES turbīna Nr.09 (platforma) šajā vietā vairs nav plānota, tomēr gan Eksperta atzinuma, gan ģeotelpisko datu kopā ir saglabāta infrastruktūra “*Jauns ceļš*”. Tāpat Siskpārņu atzinumā norādītās VES turbīnas Nr. 04 un Nr. 06 nav plānotas, tomēr atzinumā vai citos iesniegtajos dokumentos nav sniegts skaidrojums, kādēļ no šīm turbīnām projekta izstrādātāji atteikušies.

Visu sugu siskpārņu vidējā aktivitāte plānotajā vēja parka teritorijā pēc uzskaitēm 12 novērojumu stacijās ir 1,28 pārlidojumi stundā un salīdzinājumā ar citām Latvijā pētītajām vēja parku teritorijām tā ir vērtējama kā zema. Tomēr Paredzētās darbības teritorijā ir konstatētas 6 siskpārņu sugas un piecas no tām (rūsganais vakarsiskpārnis *Nyctalus noctula*, divkrāsainais siskpārnis *Vespertilio murinus*, ziemeļu siskpārnis *Eptesicus nilssonii*, Natūza siskpārnis *Pipistrellus nathusii* un pigmejsiskpārnis *Pipistrellus pygmaeus*) pieder pie augsta bojāejas riska sugām. Kā Siskpārņu eksperta atzinumā norādīts, vairāki pētījumi liecina, ka ne vienmēr siskpārņu aktivitātes mērījumi uz zemes pirms projektēšanas monitoringā ļauj prognozēt siskpārņu bojāejas apmērus pie VES turbīnu rotoru spārņiem, tādēļ Pārvalde piekrīt Siskpārņu eksperta atzinumā norādītajam, ka līdz šim vienīgā efektīvā metode siskpārņu bojāejas samazināšanai ir VES rotoru darbības apturēšana vai neuzsākšana nakts laikā noteiktos sezonas laikos un pie noteiktiem meteoroloģiskajiem apstākļiem. Siskpārņu bojāejai nav kompensējošu mehānismu un ņemot vērā plānotā VES parka “Riebiņi” veiktā monitoringa rezultātus, obligāti jāņem vērā Siskpārņu atzinumā noteiktie rotoru darbības ierobežojumi un izvirzītie nosacījumi, īpaši vietās, kur ir konstatēta augsta siskpārņu aktivitāte (ap novērojumu staciju D5) vai augsta sugu daudzveidība (ap D1, D3, D5 stacijām), lai samazinātu siskpārņu bojāejas riskus. Pārvalde norāda, ka monitoringa stacijas D3 atrašanās vieta sakrīt ar potenciāla dižkoka un ainaviski vērtīgo koku atrašanās vietu, tādēļ būtiski izvērtēt tuvumā esošo VES turbīnu ietekmi.

Siskpārņu monitorings veikts trīs maršrutos (M1-M3) un 12 akustiskās uzskaišu stacijās (D1-D12). Siskpārņu akustiskās izpētes stacijas D1-D8 un maršruti M1 un daļēji M2 iekļaujas plānotajā vēja parka teritorijā, pārējās siskpārņu akustiskās izpētes stacijas un maršruti atrodas ārpus paredzētā vēja parka turbīnu izvietojuma vietām. Pārvaldes ieskatā būtu jāveic

sikspārņu monitorings arī pirms būvniecības perioda, teritorijā, kurā reāli paredzēts izbūvēt vēja turbīnas, jo kā eksperts Sikspārņu atzinumā norāda, sākotnējais monitorings plānots plašākai Paredzētās darbības teritorijai. Pirms un pēc būvniecības monitoringa laikā ir jāpievērš pastiprināta uzmanība Paredzētās darbības teritorijai, kurā tiek plānots izbūvēt vēja turbīnas, un jānosaka konkrēti skaitliski rādītāji, kas secināmi no monitoringa datiem, pie kuru sasniegšanas jāuzsāk papildus pasākumi nelabvēlīgas ietekmes novēršanai vai samazināšanai, tai skaitā paredzot pilnīgu turbīnu darbības pārtraukšanu. Monitoringa laikā, konstatējot ievērojami būtisku ietekmi uz sikspārņiem, ir jāapsver atteikšanās no šīm turbīnām vai to pārvietošana uz vietām ar potenciāli mazāku ietekmi.

Pārvalde papildus norāda, ka ietekme uz sikspārņiem ir atkarīga ne tikai no VES turbīnu novietojuma, bet arī VES turbīnu modeļu minimālā lāpstiņu vēziena laukuma attāluma no zemes. Sikspārņu sadursmju riska aspektā negatīvi jāvērtē tādi modeļi, kuriem ir zems lāpstiņu vēziena laukuma attālums no zemes (piemēram ~15-40 m), kas tādējādi apdraud gan zemu, gan augstu lidojošās sugas⁴. Šādas situācijas rodas plānošanas aspektu gaitā, liela diametra rotors palielina saražotās elektroenerģijas daudzumu, bet īsāks masta augstums apmierina cilvēku prasības par nepieciešamo turbīnu atrašanos līdz apdzīvotām vietām. Šo kā negatīvu tendenci piemin vācu pētnieki⁵. Vienā no jaunākajiem pētījumiem (dati apkopoti par 1630 VES turbīnām, attālums no lāpstiņu vēziena laukuma līdz zemei zemākajā punktā 20-54 m (ground clearance; rotor-free-area)) par parametru ietekmi uz sikspārņu un putnu sugu mirstību pie turbīnām, ietekme analizēta sikspārņu sugai Hoary bat *Lasiurus cinereus*, kas ir migrējoša suga un pētītajā reģionā viena no biežākajiem upuriem sadursmēs ar VES turbīnām. No analizētajiem parametriem tieši attālumam no lāpstiņu vēziena laukuma līdz zemei, bija būtiska nozīme uz sikspārņu sugu mirstību. Samazinoties attālumam no lāpstiņu vēziena laukuma līdz zemei būtiski pieauga sikspārņu mirstība. Sakarība konstatēta arī analizētajām putnu sugām, bet visspēcīgāk tā izpaudās tieši sikspārņu sugai *Lasiurus cinereus*⁶. Pārvalde rosina šos un citus pētījumus ņemt vērā, izvēloties VES turbīnu modeļus un to novietojuma augstumu.

- [6] Pārvalde norāda, ka Ierosinātāja iesniegtajā dokumentācijā ir pievienots Sertificēta sugu un biotopu aizsardzības jomas eksperta G. Grandāna atzinums, Pārvalde norāda, ka atzinums ir nepilnīgs, ir daudz neprecizitātes atzinuma saturiskajā daļā, dokumenta pielikumos un atzinuma dažādās lappusēs atzinuma teksts iet pretrunā, tāpat norādām, ka atzinums jāpapildina ar kartogrāfisko materiālu par putnu ligzdošanas vietām. Piemēram, ir minēts, ka "Līdz 500 m attālumā no visām plānotajām VES turbīnām reģistrēti dzērves novērojumi, tajā skaitā konstatēta arī pierādīta ligzdošana", bet nav precizēts kur tieši šī ligzda atrodas, tieši cik tuvu tā atrodas kādai turbīnai, ja šī ligzdošanas vieta tiek iznīcināta vai pastāv citas tikpat piemērotas ligzdošanas vietas tuvumā utml. Tāpat arī par mazo ērgļu un citu putnu ligzdošanas vietām. Uzskatāms kartogrāfiskais materiāls ir nepieciešams arī lai veiksmīgāk spriestu par putnu pulcēšanās vietām.

Pārvalde norāda, ka būtiski jāpārvērtē atsevišķu turbīnu novietojums un jāpārvērtē to kumulatīvās ietekmes uz vairākām putnu sugām vienlaicīgi. Pēc atzinumā rakstītā turbīnas Nr. 11 tuvumā ligzdo vairāku sugu putni - melnais stārķis 2.4 km, urālpūce 300 m, ķīķis 600 m, vokalizējošs lielais dumpis 1 km, riestojošs rubenis 150 m. Turbīnas Nr. 3 tuvumā - ziemeļu gulbis 100 m, mazais dūkuris 150 m. Niedru lija aptuveni 100 m attālumā no plānotās VES turbīnas Nr. 1. Šajā mitrējā konstatēta arī citu Latvijā īpaši aizsargājamo putnu sugu

⁴ The Handbook of Acoustic Bat Detection. By Volker Runkel, Guido Gerding, and Ulrich Marckmann; translated by Iain Macmillan. Exeter (United Kingdom): Pelagic Publishing.

⁵ 5. Rodrigues, L., Bach, M.-J. Dubourg-Savage, B. Karapandža, D. Kovač, D. T. Kervyn, J. Dekker, A. Kepel, P. Bach, J. Collins, C. Harbusch, K. Park, B. Micevski, J. Minderman (2015): Guidelines for consideration of bats in wind farm projects – revision 2014. EUROBATS Publication Series No. 6 (English version). UNEP/EUROBATS Secretariat, Bonn, Germany, 133 pp.

⁶ Julie C. Garvin, Juniper L. Simonis, Jennifer L. Taylor. Does size matter? Investigation of the effect of wind turbine size on bird and bat mortality. Biological Conservation. Volume 291, 2024, 110474, ISSN 0006-3207. <https://doi.org/10.1016/j.biocon.2024.110474>

ligzdošana (mazais ērglis, ziemeļu gulbis, mazais dūkuris, dzērve, ormanītis). Sekmīga mazā ērgļa ligzda (ligzda ar mazuli) 2023. un 2024. gadā konstatēta aptuveni 370 m attālumā no VES turbīnas Nr. 8; aptuveni 450 m attālumā no VES turbīnas Nr. 9. Līdz 1 km attālumā no atrastās ligzda atrodas arī plānotā VES turbīnas Nr. 5, Nr. 7 un Nr. 10. Jāpārvērtē VES parka ietekme uz vistveidīgajiem putniem. Pēc atzinumā rakstītā būtu domājams, ka līdz 400 m attālumam turbīnas neietekmē vistveidīgos putnus, taču literatūras avotos ir minēts, ka ietekme uz medņiem (un arī citiem vistveidīgajiem putniem) sniedzas arī līdz 500-1000 m. Atzinumā minēts "Mazā ērgļa ligzdošanas gadījumā līdz 500 m attālumā no ligzdas vietas VES parka būvniecība nav pieļaujama laika periodā no 1. aprīļa līdz 30. septembrim". Turbīnu izbūve nebūtu pieļaujama līdz vismaz 1 km plašā zonā ap mazā ērgļa ligzdu. Būtiski jāpārskata ietekmi mazinošie pasākumi attiecībā uz mazo ērgļu aizsardzību, ņemot vērā arī mazo ērgļu barošanās vietas. Tāpat līdzīgi arī ķīķa gadījumā. Ja tas nav iespējams, tad nosakāmi turbīnu (it sevišķi Nr.5, 7 un 10) izbūves nosacījumi, kā arī ietekmi mazinošie pasākumi precizējami un nostiprināmi pirmsbūvniecības monitoringa laikā.

Pārvalde norāda, ka 500 m josla ap Feimankas upi un Lielo Ostrovas ezeru jāuztur brīva no turbīnām, saglabājot melnā stārķa barošanās iespējas šajā ūdestilpēs, līdz ar to Pārvaldes ieskatā, Plānotās darbības realizētajiem vēlreiz jāizvērtē VES Nr.11 turbīnas novietojuma alternatīvas un turbīna jāpārvieta vai no tās jāatsakās.

Jānorāda, ka sistēmām, kas aptur VES darbību, jāspēj atpazīt ne tikai dienas plēsīgie putni, bet arī melnais stārķis un baltais stārķis, kā arī migrējošu putnu bari.

Pie ietekmi mazinošiem pasākumiem pievienojama arī rekomendācija pilnībā apturēt visas plānotā VES parka turbīnas stundu pirms līdz stundu pēc vietējā saullēkta un saulrieta visā melnā stārķa sastopamības sezonā – no 15. marta līdz 1. oktobrim. Šī rekomendācija ir atceļama, ja VES ekspluatācijas laikā tiek uzstādītas tādas viedo kameru sistēmas, kas nezaudē savu efektivitāti arī krēslas apstākļos.

Pārvalde norāda, ka detalizēta monitoringa programma sīkspārņiem un putniem ir izstrādājama pirms būvdarbu uzsākšanas, bet pēc galīgā turbīnas novietojuma un modeļa izvēles. Monitoringa programmas obligāti ir saskaņojamas ar Pārvaldi un jārēķinās ar to, ka var būt nepieciešama Pārvaldes saskaņoto monitoringa programmu pārskatīšana, precizēšana vai papildināšana, nosakot konkrētus robežlielumus, kurus sasniedzot, veicami noteikti kaitējuma samazināšanas pasākumi putnu un sīkspārņu aizsardzībai.

- [7] IVSI ziņojumā jāietver esošās un plānotās situācijas attēlojums kartogrāfiski, kas ļautu pārskatāmi vizuāli uztvert, kādas pārmaiņas un kurā vietā ar Paredzēto darbību sagaidāmas. Pārvalde lūdz kartogrāfisko materiālu sagatavot maksimāli korekti un uzskatāmi, piemēram, lai attēlos vienuviet būtu redzamas konstatētās dabas vērtības un paredzētās darbības lokācijas. IVSI ziņojumam jāpievieno kartogrāfiskais materiāls (*.shp vai *.gdb formātā), kurā ietverti visi būvējamie infrastruktūras objekti, pievedceļi, atmežojamās platības, slāņi ar biotopiem, reto sugu dzīvotnēm, lielajām putnu ligzdām un riska zonām ap tām, dižkokiem un citām IVSI ziņojuma sagatavošanas laikā identificētajām dabas vērtībām.
- [8] Pārvalde norāda, ka putnu kontekstā obligāti jāņem vērā plānotie **četri vēja** parki 35 km radiusā ap izpētes teritoriju: SIA Aksedo plānotais VES "SOLWIN Steķi"⁷, plānotie SIA ENERY Latvia VES parks "Prikūļi"⁸ un VES parki "Rikava", SIA Vindr Latvia VES "Nīcgale"⁹. Tāpēc IVSI ziņojumā jābūt analizētai ietekmju sadaļai, tai skaitā nepieciešams veikt padziļinātu izpēti un analīzi par putnu migrācijas koridoriem, barošanās un atpūtas vietām Paredzētās darbības teritorijā un tās perifērijā. IVSI ziņojuma kartēs uzskatāmi jāatspoguļo tuvumā esošie VES parki (jau uzbūvētie), kā arī VES parki, kuriem IVN process

⁷ <https://www.vpvb.gov.lv/lv/ietekmes-uz-vidi-novertejumu-projekti/veja-parka-solwin-steki-izbuve-jekabpils-novada-atasienes-pagasta-un-livanu-novada-rozupes-rudzatu-un-turku-pagasta>

⁸ <https://www.vpvb.gov.lv/lv/ietekmes-uz-vidi-novertejumu-projekti/veja-elektrostaciju-parka-prikuli-un-ta-saistitas-infrastrukturas-buvnieciba-sia-enery-latvia>

⁹ <https://www.vpvb.gov.lv/lv/ietekmes-uz-vidi-novertejumu-projekti/veja-parka-nicgale-un-ar-saistitas-infrastrukturas-izbuve-augsdaugavas-novada-sia-vindr-latvia>

ir noslēdzies vai izdoti tehniskie noteikumi vai būvatļaujas, kā arī VES parki, par kuriem notiek Paredzēto darbību izvērtēšana (piemēram, IVN procedūra)¹⁰;

[9] Saskaņā ar Invazīvo sugu pārvaldnieku^{11, 12} VES Plānotās darbības teritorijā un tās tiešā tuvumā ir reģistrētas invazīvas svešzemju sugas. Invazīvās suga Latvijā ir plaši izplatījušās pamestās zemēs, antropogēni ietekmētos biotopos, krūmos, skrajos mežos, ceļmalās, grāvmalās un ap upēm, samazinot raksturīgo augu sugu daudzveidību un bioloģiskā daudzveidība kopumā. Pārvalde lūdz IVSI ņemt vērā invazīvo sugu izplatību un paredzēt nepieciešamos piesardzības pasākumus.

[10] Iepazīstoties ar visiem iesniegtajiem sertificēto sugu un biotopu ekspertu atzinumiem, Pārvaldei lūdz precizēt VES turbīnu numerāciju. Sikspārņu eksperta atzinumā ir paredzētas 14 VES turbīnas un šo turbīnu numerācija nesakrīt ar Sugu un biotopu eksperta atzinumā norādītajām VES turbīnām. Sugu un biotopu eksperta atzinumā un Putnu eksperta atzinumā paredzētas 11 VES stacijas, bet Putnu eksperta atzinumā pieminēta arī VES stacija Nr.13. Aicinām vēlreiz precizēt visu VES turbīnu novietojumu, pārvērtējot kritisko VES turbīnu atrašanās vietas, to izvietojumu pārskatot vai no tām atsakoties.

Savas kompetences ietvaros Pārvalde norāda, ka jebkurai VES parka izbūvei ir paredzama ietekme uz dabas vērtībām, taču to iespējams būtiski samazināt, atsakoties no VES turbīnām kritiskākajās vietās un paredzot konkrētus ietekmi samazinošos pasākumus pārējām VES stacijām. Šajā gadījumā, salīdzinot ar sākotnējo projektu, kurš paredzēja 37-38 VES turbīnas, ir būtiski samazināts VES staciju skaits, tādējādi samazinot ietekmi uz dabas vērtībām. Vēja parka kopējā teritorija samazinājusies vairāk kā trīs reizes, kas no dabas aizsardzības viedokļa vērtējams pozitīvi, tomēr tas nemaina faktu, ka jāizstrādā detalizēta monitoringa programma sikspārņiem un putniem, lai sekotu līdzi reālajai VES parka ietekmei uz minētajām dzīvnieku grupām.

Konceptuāli Pārvalde neredz šķēršļus VES parka saskaņošanai/ akceptēšanai, ja ekspertu atzinumi tiks papildināti saskaņā ar norādījumiem, projektā tiks iestrādāti iepriekš uzskaitītie uzlabojumi ekspertu atzinumos un veikti papildinājumi IVSI ziņojumā.

Ar cieņu

Dabas aizsardzības departamenta direktore

G. Strode

DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKU PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

Jakovele 20299454

inese.jakovele@daba.gov.lv

Zvejniece 26324329

evija.zvejniece@daba.gov.lv

Ozoliņa 28323065

alise.ozolina@daba.gov.lv

Vasiļevska 26121853

dace.vasilevska@daba.gov.lv

¹⁰ Ietekmes uz vidi novērtējumu projekti <https://www.vpvb.gov.lv/ietekmes-uz-vidi-novertejumu-projekti>

¹¹ Invazīvo sugu pārvaldnieks <https://latvianature.daba.gov.lv/invazivo-sugu-parvaldnieks/>

¹² Invazīvo augu sugu novērojumi kartē <https://ozols.gov.lv/kartes/apps/sites/#/invazivo-sugu-parvaldnieks/pages/inv-augu-sugu-noverojumi>